

بررسی نقش بکارگیری طبیعت در طراحی فضای آموزشی

المیرا صعوه ، رویا صدیقی

1. دانش آموخته کارشناسی ارشد معماری، گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، واحد تهران غرب، دانشگاه آزاد

اسلامی، تهران، ایران، elmira.saaveh@gmail.com

2. عضو هیأت علمی، گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، واحد تهران غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران،

Sedighi.r@wtiau.ac.ir

چکیده

ساختار شخصیتی انسان در کودکی شکل می گیرد. ارتباط کودک با طبیعت رابطه ای ناگسستنی است. در واقع بیشتر نیازهای کودک در رابطه با طبیعت پاسخ داده می شود که نمی توان این مسأله را نادیده گرفت. یکی از مهم ترین موضوعات در راستای پیشرفت جوامع، توجه به آموزش و فضاهای آموزشی می باشد. در دنیای معاصر با توجه به پیشرفت های زیاد زندگی و تکنولوژی در زمینه های مختلف نشاط و شادی به عنوان یکی از مهم ترین نیازهای جوامع امروزی است که در ارتباط با طبیعت می تواند بخشی از آن پاسخ داده شود و موجب ایجاد آرامش و خلاقیت در افراد شود. محیط فیزیکی اطراف کودک در این سنین بیشتر از هر زمان دیگری روی تثبیت شخصیت وی تکمیل فرایند تدریجی فرآیند شناخت او نسبت به پیرامون تأثیرگذار است. متأسفانه در ایران اکثر دبستان ها و مجموعه های آموزشی در فضاهای فاقد طراحی مناسب و یا در فضاهایی با کاربری غیر آموزشی (مثل خانه) تأسیس می گردند. در عصر حاضر مدارس از مهم ترین نهادهای اجتماعی، تربیتی، آموزشی و اصلی ترین رکن تعلیم و تربیت هستند. آنچه در سالهای اخیر توجه متخصصین را به خودش جلب نموده محیط فیزیکی مناسب و سازگار نمودن بستر یادگیری با تمامی جوانب است. در کشورمان ایران سال هاست که به طراحی مدارس با نقشه هایی شبیه به هم و بی تفاوت به نیازهای دانش آموزان اکتفا شده است. با توجه به این مسائل این سوال مطرح است که طبیعت چه نقشی در فضای آموزشی می تواند داشته باشد؟ در مقاله ی حاضر نشان داده

می شود که وجود طبیعت و نقش آن در فضای آموزشی موجب آرامش بیشتر می شود و در نتیجه در سایه ی این آرامش راندمان آموزشی بالاتر می رود و خلاقیت دانش آموزان نیز به مراتب بیشتر می شود . روش تحقیق در این مقاله ، براساس روش کیفی و استدلال منطقی استوار است .مطالعه ی اسنادی و کتابخانه ای اساس بیان ، تحلیل ، توصیف و تفسیر مطالب موجود در این مقاله را تشکیل می دهد .

کلید واژه

طبیعت ، ادراک محیط ، خلاقیت ، آسایش روانی

اهداف پژوهش

طبیعت چه نقشی در فضای آموزشی دارد ؟

مقدمه

طبیعت ناب ترین و با شکوه ترین ودیعه ای است که انگیزه لطیف ترین و تحسین آمیز ترین احساسات و واکنش های روانی است . گسست از طبیعت و نظام های طبیعی در جریان زیست روزمره انسان شهرنشین ، یکی از دغدغه های مهم دوران معاصر تلقی می شود. به طور کلی فضای باز عرصه ای بی بدیل برای تماس بی واسطه با دنیای فیزیکی است . افزایش کیفیت و کمیت ارتباط با عناصر و فرآیندهای طبیعی و ادراک آنها منجر به تقویت حس طبیعت دوستی خواهد گردید . معماری فضای پیرامون انسان پتانسیل این را دارد که بتواند نیازهای روحی و روانی افراد را تأمین کند . انسان ها موجوداتی با بعد فیزیکی و روانی می باشند که در عصر حاضر به ابعاد روانی کمتر توجه شده است . انسان ها از طریق حواس خود با فضاهای پیرامونی ارتباط برقرار می کنند و آن را درک می کنند . محیط ساخته شده نقش بسیاری در خوشحالی و نشاط و یادگیری افراد در جوامع دارد . محیط های طبیعی محرک های خوبی برای تکامل مهارت های شناختی مرتبط با تفکر منتقدانه ، پرسش و پاسخ خلاق ، خلاقیت است . بخش وسیعی از رشد و یادگیری افراد در مدارس و مکان های آموزشی شکل می گیرد و وجود عناصر طبیعی در این فضاها لازم می باشد . پژوهشگران در سال های اخیر از میان عوامل تأثیرگذار در رشد خلاقیت دانش آموزان ، تحقیقات بسیار شیوه های آموزشی ، جنبه های عاطفی را مورد بررسی قرار داده اند ، اما تأثیر کیفیت فضای آموزشی در پرورش و رشد خلاقیت کمتر مورد توجه قرار گرفته است . توجه به رشد خلاقیت در دانش آموزان ، فراهم آوردن محیطی که برای دانش آموزان طراحی شده باشد و بتوانند در آنجا استعدادهایشان کشف شود و خلاقیت هایشان رشد پیدا کنند از اهداف مهم در این پژوهش است.